

GUIA DOCENT
CURS 2023-24

FITXA TÈCNICA DE L'ASSIGNATURA

Dades de l'assignatura	
Nom	Filosofia de la Ciència
Codi	221043
Titulació	Batxillerat en Filosofia
Curs	Tercer
Semestre	Segon
Crèdits ECTS	3
Caràcter	Formació bàsica
Mòdul	Formació bàsica
Universitat	Ateneu Sant Pacià
Horari	Dijous de 9:10-10:55.
Professor/s	Miquel Ramón Fuentes
Descriptor	És innegable que en el nostre temps la ciència és considerada per molts la font de coneixement més fiable. Sembla que el seu coneixement sigui l'únic que té les característiques de certesa i objectivitat. Fins i tot es pensa que, a mesura que avança la ciència, la filosofia veu com s'empetiteix el seu objecte d'estudi. En aquesta assignatura veurem com es dona el naixement de la ciència, així com el seu desenvolupament històric. Veurem com, lluny de no tenir res a dir, la filosofia permet evidenciar els presupòsits i els mètodes epistemològics de la ciència, que tantes vegades estan tenyits pels prejudicis del científic. Finalment, tractarem la pregunta sobre quina relació existeix entre les construccions científiques i la realitat.
Modalitat de impartició	Presencial
Llengua	Castellà

Docent	
Nom	Miquel Ramón Fuentes
Departament	Filosofia Teorètica
Despatx	4
e-mail	mramon.filosofia@edusantpacia.cat
Telèfon	934.541.600
Horari de tutories	A convenir amb el professor

DADES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

Contextualització de l'assignatura
Aportació al perfil professional de la titulació
La filosofia de la ciència ens permet aprofundir en la manera que tenim de conèixer la realitat. És una assignatura que està relacionada amb la teoria del coneixement. Des de l'edat moderna el coneixement ha partit des de la pregunta sobre el subjecte y de la seva capacitat de conèixer. La ciència no deixa de ser filla de la modernitat; de manera que també el seu mètode ha de ser escrutat sota la crítica epistemològica, per a saber millor què pot conèixer y com pot conèixer-ho.
Prerequisits
Cap

Competències - Objectius
Competències de l'assignatura
Competències Generals

CG1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir coneixements generals bàsics sobre l'àrea d'estudi (filosofia i humanitats), partint de llibres de text avançats i incloent cada vegada més els grans clàssics i les monografies més importants.

CG5. Que l'estudiant adquireixi una bona capacitat comprensiva en relació amb els textos d'alt nivell cultural.

CG8. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir habilitats d'elaboració o de defensa d'arguments amb consciència crítica i autocrítica.

CG11. Que l'estudiant adquireixi habilitats analítiques i sintètiques pel que fa a fenòmens culturals d'alta complexitat; això és: que aprengui a descompondre els problemes i les qüestions de manera adequada ala resolució, aprenent alhora a establir les connexions necessàries amb altres aspectes de la pròpia disciplina o amb altres disciplines.

CG16. Que l'alumne sigui capaç de comunicar-se correctament de forma oral i escrita en català i en castellà, i que adquireixi una bona capacitat d'exposició i d'explicació, tant a nivell oral com escrit, per tal de dirigir-se tant a públics especialitzats com no especialitzats.

Competències Específiques (Mòdul: Formació bàsica)

CE2. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia.

CE3. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudien en els diversos camps temàtics de la filosofia, detectant problemes i apories, i sàpiga posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb les altres opinions.

CE4. Que l'alumne adquireixi les habilitats necessàries per a poder usar correctament els principis hermenèutics en les seves pròpies aproximacions als textos i als problemes filosòfics.

CE10. Que l'alumne sigui capaç de reconèixer els principals problemes filosòfics plantejats per la ciència moderna, i aprengui a manejar els conceptes que permeten abordar la qüestió de la naturalesa de les teories científiques, les concepcions i els debats contemporanis sobre l'estructura i la història de les teories científiques i les relacions fonamentals de la moderna epistemologia amb altres àmbits filosòfics com la lògica, la gnoseologia, la metafísica, etc.

BLOCS TEMÀTICS I CONTINGUTS

Continguts – Unitats Temàtiques

UNITAT 1: Introducció històrica

Tema 1: La ciència dels grecs

- 1.1 Plató i Pitàgores, pares del raonament deductiu.
- 1.2. El mètode inductiu-deductiu d'Aristòtil.
- 1.3. L'ideal de la sistematització deductiva.

Tema 2: La ciència a l'Edat Mitjana

2.1. El coneixement a l'Edat Mitjana: un món conexe.   2.2. La ciència a l'Islam.   2.3. La revitalització del saber a Occident.
Tema 3: La revolució científica
3.1. Canvi revolucionari o procés gradual?   3.2. L'astronomia com a detonador   3.3. Isaac Newton.   3.4. El cas Galileu.
Tema 4: La ciència al segle XIX
4.1. Canvis en matemàtiques, física i biologia.   4.2. L'empíricisme.   4.3. El convencionalisme.
UNITAT 2: Aproximació sistemàtica
Tema 5: Què és aquella cosa anomenada ciència?
5.1. Els orígens de la filosofia de la ciència.   5.2. Possibles criteris de demarcació de la ciència.   5.3. Posicions filosòfiques davant la ciència.
Tema 6: Observació i experiment
6.1. És l'observació una activitat inòcua?   6.2. La construcció de l'objecte observat.
Tema 7: La explicació científica
7.1. El mètode inductiu i les seves limitacions.   7.2. Models d'explicació científica.   7.3. Les construccions científiques.
UNIDAD 3: La filosofia de la ciència en el segle XX
Tema 8: El racionalisme crític de Karl Popper
8.1. El neopositivisme y la filosofia analítica.   8.2. El falsacionisme.   8.3. El progrés de la ciència.
Tema 9: Models d'epistemologia científica després de Popper
9.1. Thomas Kuhn i l'estructura de les revolucions científiques.   9.2. Programmes d'investigació d'Imre Lakatos.   9.3. Epistemologia anarquista de Paul Feyerabend.
Tema 10: Ciència i realitat
10.1. Llenguatge, veritat i realitat.   10.2. Obeeix la realitat lleis científiques?   10.3. El realisme científic.

METODOLOGIA DOCENT

Aspectes metodològics generals de l'assignatura

Metodologia Presencial

Mètode expositiu per a presentar el contingut teòric a classe.

Lectura de textos seleccionats per aprofundir en aspectes determinats del temari.

RESUM D'HORES DE TREBALL DE L'ALUMNAT

MODALITAT PRESENCIAL

Treball a l'aula		Treball o activitats fora de l'aula	
Classes teòriques	Examen	Tutories personalitzades i col·lectives	Treball personal
25	6	8	36
CRÈDITS ECTS: 3			75 hores

AVALUACIÓ I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

MODALITAT PRESENCIAL

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	CRITERIS	PES
Exàmen parcial i final escrits	Comprovar l'assimilació dels continguts i la capacitat argumentativa de l'alumne.	70 %
Examen oral sobre un text	Comprovar la comprensió d'un text per part de l'alumne, la seva assimilació i la seva relació amb la resta de continguts de l'assignatura.	20 %
Atenció i participació a classe	Les intervencions dels alumnes i les preguntes que els fa el professor són ocasió per a avaluar l'assimilació gradual dels continguts de l'assignatura.	10 %

*Per a poder realitzar la prova escrita tant de la convocatòria ordinària com extraordinària cal haver realitzat la resta d'activitats que són objecte d'avaluació.

CONVOCATÒRIA EXTRAORDINÀRIA (PRESENCIAL):

Els criteris d'avaluació són els mateixos que en la convocatòria ordinària, per la qual cosa cal aportar totes les activitats d'avaluació considerades en el curs. Es guardaran les notes de les activitats realitzades, a l'espera de que es realitzin les activitats pendents. En aquesta avaluació s'aplicaran els mateixos criteris de ponderació que en l'avaluació ordinària.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia Bàsica

- Artigas, M., *Filosofía de la ciencia*, Pamplona, Eunsa, 2009.
- Artigas, M., *Filosofía de la ciencia experimental*, Pamplona, Eunsa, 1989.
- Chalmers, A. F., *¿Qué es esa cosa llamada ciencia?*, Madrid, Siglo XXI, 2000.
- Diéguez, A., *Filosofía de la ciencia*, Madrid, Biblioteca Nueva, 2010.
- Lindberg, D. C., *Los inicios de la ciencia occidental*, Barcelona, Paidós, 2002.
- Principe, L. M., *La Revolución Científica: Una breve introducción*, Madrid, Alianza Editorial, 2013.
- Suárez, M., *Filosofía de la ciencia. Historia y práctica*, Madrid, Tecnos, 2019.

Bibliografia Complementària

- Díez, J. A., Moulines, C. U., *Fundamentos de Filosofía de la Ciencia*, Barcelona, Ariel, 1997.
- Feyerabend, P. K., *Tratado contra el método*, Madrid, Tecnos, 1992.
- Hull, L. W. H., *Historia y filosofía de la ciencia*, Barcelona, Crítica, 2011.
- Kuhn, T. S., *La estructura de las revoluciones científicas*, Madrid, FCE, 1986.
- Lakatos, I., *La metodología de los programas de investigación científica*, Madrid, Alianza, 1989.
- Losee, J., *Introducción histórica a la filosofía de la ciencia*, Madrid, Alianza, 1981.
- Popper, K. R., *La lógica de la investigación científica*, Madrid, Tecnos, 1985.
- Suppe, F. (ed.), *La estructura de las teorías científicas*, Madrid, Editora Nacional, 1979.